

Muzikale droom in de Tarn Vallei

Voor een paar duizend gulden kocht Nederlander Tom van der Bruggen in 1970 een ruïne in de Aveyron, met als doel een kasteel te bouwen waar intellectuelen, kunstenaars en musici elkaar zouden kunnen ontmoeten en inspireren. Het kasteel kwam er, en muziek ook, mede dankzij de inzet van zijn vriend en musicus Peter de Groot, oprichter van festival Musique en Vallée du Tarn.

Openingspagina's en hieronder: Château Salamon, het kasteeltje dat Tom van der Bruggen eigenhandig bouwde op een afgelegen plek aan de oever van de Tarn.

A nders wilden ze het doen, Tom van der Bruggen en zijn toenmalige vrouw Anja. Jong en idealistisch vertrokken ze in 1970 vanuit Leiden naar Réquista, een plaatsje in de Aveyron. Tom had een vervallen boerderij aan de rivier de Tarn op de kop getikt en was daarmee de eerste buitenlander die zijn heil zocht in deze dunbevolkte streek. Hij wilde hier een kasteel bouwen, waar ook veel ruimte zou moeten zijn voor zijn grote passie: klassieke muziek. De Fransen vonden hem

sympathiek, maar raar. Wat moest die vreemdeling in een gebied waar iedereen juist wegtrok? ‘Voor ons was het logisch,’ vertelt Tom, ‘we wilden een plek middenin de natuur, ver weg van de grote snelwegen. Dat was ongeveer hier, meer afgelegen kon je het niet krijgen.’ Op weg in de auto voor een bezoek aan zijn levenswerk, Château Salamon, vertelt hij aanstekelijk over de jaren die ver achter hem liggen. Geld hadden ze nauwelijks. De eerste zes jaren leefden ze zonder elektriciteit en aten ze wat de moestuin hen verschaftte. Bovendien kwam van daadwerkelijk bouwen nog maar weinig terecht, want ‘een kasteel moet de ruimte krijgen’, vond Tom. Dus jarenlang was hij vooral bezig met het afgraven van de berg die de bouwval omringde. Hij tekende en bedacht constructies, steeds weer opnieuw. Van kleine gelijkvormige (‘kabouter’)plankjes bouwde hij maquettes. Deze plankjes zou hij later verfijnen en Kapla noemen: constructiespeelgoed waarmee hij uiteindelijk miljonair zou worden. Om de bouwwerkzaamheden te bekostigen kocht Tom voor weinig geld vervallen huizen in de omgeving. Hij knapte ze op en verkocht ze met winst.

Gat in de markt

Peter de Groot, een student Frans uit Amsterdam, was de eerste koper van zo'n huis dat Tom had opgeknapt. Na zijn studie was er geen werk meer voor hem op de Universiteit van Amsterdam. In 1976 stak hij al zijn geld, van een erfenis, in de koop van het Mas Brunet, een bouwval met achttien hectare grond bij het plaatsje Trébas. Peter en Tom raakten bevriend; hun idealen kwamen overeen, net als hun humor en de kunst om ‘groots’ te denken. Want ook De Groot droomde van een plek in de natuur waar muziek en literatuur de boventoon zouden voeren. Het duurde niet lang of de twee gingen samenwerken. ‘We wisselden zes maanden restauratiewerk af met zes maanden werken aan onze eigen projecten’, vertelt Tom tijdens de autorit over verlaten weggetjes door de heuvels van de Vallée du Tarn. ‘Samen runden we een bouwonderneming en restaureerden en verkochten in totaal ongeveer zes huizen, maar daar kwam in 1977 de klad in, toen de crisis begon en de huizenmarkt instortte. Toen zijn we oude piano's uit Engeland gaan importeren en restaureren. Peter stemde ze. Er was hier een enorme vraag naar piano's, terwijl niemand ze verkocht. We hadden een gat in de markt ontdekt.’ Ondertussen heeft Tom zijn auto gestopt. Aan de overkant van de Tarn, verstopt achter de bomen, schittert een torentje in de ochtendzon. Alsof het er altijd zo heeft gestaan, staat daar het fantasierijke kasteeltje dat hij ooit bedacht en bezat. Nu woont er een Engels echtpaar, want Tom verkocht zijn kasteel

‘We wilden een plek middenin de natuur, ver van de snelwegen. Dat was ongeveer hier, meer afgelegen kon je het niet krijgen’

in 1986 om zijn kabouterplankjes te kunnen vermarkten, geen bank wilde hem geld lenen. ‘In die tijd stagneerde de vraag naar piano's, want inmiddels hadden we zo'n beetje het hele gebied wel van piano's voorzien’, vertelt hij. Dus begon hij eigenhandig bekendheid voor zijn constructiespeelgoed te verwerven door simpelweg in het openbaar te gaan bouwen. In de supermarkt, op het strand, overal liet hij zien welke mogelijkheden de plankjes boden. ‘De mensen werden enthousiast en wilden dat

speelgoed wel kopen, maar ik kon niets leveren. De paar dozen die ik had, had ik allemaal in de pianowerkplaats gemaakt.’

Bijzondere periode

Tijdens een rondgang door het kasteeltje volgt de ene na de andere anekdote over de herkomst van materialen, zoals een uniek kruisboograam, een prachtige ingebouwde kledingkast en een schouw. ‘Ik word al moe bij de aanblik’, verzucht Tom op

Met de klok mee: Mas Brunet; een luchtfoto uit 1976 van Mas Brunet toont de staat waarin Peter de Groot het huis kocht; Tom van der Bruggen (links) en Peter de Groot bij Musique en Vallée du Tarn 2013.

Met de klok mee: Château Salamon (de serre hebben de huidige bewoners er later aan gebouwd); het kerkje van Villeneuve-sur-Tarn; Toms toenmalige vrouw Anja met dochter Johanna, Tom en Peter in 1977.

een balkon met uitzicht op de daken. ‘Het was fysiek zwaar werk, zestien jaar lang. En het was zeker ook niet altijd comfortabel voor mijn vrouw, zoon en dochter. Bijzonder was het wel. In de zomer kregen we altijd veel hulp en mijn vrouw bakte dan heerlijke taarten. We luisterden naar klassieke muziek via een transistorradio en toen de concertzaal gereed was, organiseerden we hier ook concerten.’ Een affiche uit 1986 dat optredens van grootheden als pianist Jean-Claude Pennetier en sopraan Lorna Windsor aankondigde is daar nog een stille getuige van. Tom verliet de Aveyron in 1986 om zich volledig op Kapla te storten. Een jaar later exposeerde hij in het Louvre en kreeg hij veel media-aandacht, waardoor

de vraag naar Kapla exponentieel bleef stijgen. Eerst alleen in Frankrijk, maar later ook in omringende landen en zelfs in Japan en Amerika. Hij vestigde zijn bedrijf in Monaco, met fabrieken in Bordeaux en Tanger. Zijn vriendschap met Peter de Groot bleef intact, net als zijn liefde voor klassieke muziek – als toehoorder, maar ook uitvoerend op piano en cello. Zijn band met de Aveyron werd weer steviger toen zijn zoon zich daar vestigde en een gezin stichtte.

Muziekfestival

Peter leidde intussen een heel ander leven, sober en toegewijd. Hij vertelt er ’s middags uitvoerig over als we hem bezoeken op het Mas Brunet. Zijn grote,

afgelegen huis biedt een adembenemend uitzicht over de Tarn Vallei. Uit een van de vertrekken klinkt pianospel. Er ging 35 jaar hard werken aan vooraf voordat het Mas Brunet met zijn natuurlijke bron, een concertzaal en diverse bijgebouwen ‘klaar’ was. De bijgebouwen zijn te huur als *gîtes*, maar tijdens het festival Musique en Vallée du Tarn logeren daar de musici die ’s avonds in de kerk van Villeneuve-sur-Tarn concerten verzorgen: een internationaal, jong gezelschap van talenten die tot de muzikale top behoren.

Al jaren is Peter gastheer, organisator en artistiek leider van Musique en Vallée du Tarn, dat bekendstaat om zijn intieme sfeer. In de regio heeft het festival naam gemaakt vanwege het hoge niveau van

Peter heeft de droom die beide vrienden vroeger nastreefden, weten te realiseren. Tom geniet jaarlijks met volle teugen mee en draagt met zijn financiële steun mede bij aan de continuïteit.

Talent en geluk

De ontstaansgeschiedenis van Musique en Vallée du Tarn is nauw verweven met een wending in Peters leven. Op een zeker moment werd hij gevraagd om pianolessen te gaan geven. Mede door zijn toedoen

‘We luisterden naar klassieke muziek via een transistorradio en toen de concertzaal gereed was, organiseerden we concerten’

de uitvoerende musici. Zij spelen overwegend kamermuziek van bekende en minder bekende componisten, meestal op piano, viool, gitaar of cello. Het enthousiaste publiek – Fransen, Nederlanders en Engelsen – bestaat uit liefhebbers van klassieke muziek, jong en oud. De kerkjes van Saint-André en Villeneuve-sur-Tarn zitten een week lang helemaal vol. Hoofdsponsor is, hoe kan het ook anders: Kapla.

was de regio immers rijkelijk bedeeld met piano’s, maar het ontbrak nog aan pianodocenten. Aangezien Peter voor zijn studie Frans drie jaar aan het conservatorium van Amsterdam had gestudeerd, werd hij een geschikte kandidaat bevonden. Hij moest zijn opleiding aan het conservatorium vroegtijdig stoppen wegens een ‘pianoarm’, maar is altijd muzieklessen blijven volgen. Hij speelde piano, orgel en klave-

Met de klok mee: een affiche van Roquefort, te proeven in het gelijknamige plaatsje (zie tips); het middeleeuwse dorpje Brousse-le-Château; Peter (in overal) aan het werk in het vertrek dat de concertzaal van Mas Brunet is geworden.

‘Ergens had ik het gevoel dat het mijn taak was om het Franse platteland muziek te brengen, te onderwijzen’

cimbel. ‘Toen ik in 1982 werd gevraagd om kinderen van de lagere school in Réquista pianolessen te geven, twijfelde ik in eerste instantie,’ vertelt hij, ‘maar daar heb ik me overheen gezet, want ergens had ik ook het gevoel dat het mijn taak was om het Franse platteland muziek te brengen, te onderwijzen. Zo kwam het dat ik in 1984 pianolessen ging geven.’

Het moest kennelijk zo zijn dat uitgerekend de muzikale Claire-Lise op zijn pad kwam. Naast haar baan als onderwijzeres studeerde de Zwitserse aan het conservatorium in Lausanne. In het Franse gehucht La Cazotte, nabij Broquiès, had ze een oude pastorie gekocht waar ze de zomers kon wijden aan haar pianostudie. Het ontbrak haar nog aan een piano, die ze tot haar grote verbazing gewoon in de buurt kon kopen: bij Tom en Peter. De rest laat zich raden.

Binnen de kortste keren was Claire-Lise zwanger van en getrouwd met Peter en verruilde ze Zwitserland voorgoed voor Frankrijk. Het muzikale stel bezat toen niet één, maar twee grote bouwvallen. ‘Het restauratiewerk dat we hebben verzet is enorm geweest’,

vertelt Peter. ‘We konden het huis van mijn vrouw goed en in relatief korte tijd helemaal opknappen. Daar hebben we zes jaar gewoond, daarna ging dat huis in de verhuur, net als de gîtes van het Mas Brunet. Maar van de verhuur alleen kun je niet leven én ook nog restaureren, dus daar moest een inkomen bij.’ Hij heeft geluk gehad, vindt hij zelf. Zijn talent werd opgemerkt en na een officieel staatsexamen werd hij docent op de plaatselijke muziekschool van Saint-Affrique. Het leverde hem in 1991 een baan op aan de École Nationale de Musique du Département de l’Aveyron, en in 2000 werd hij directeur van de muziekschool in Saint-Affrique en daarmee verantwoordelijk voor het muziekonderwijs en de organisatie van concerten in die streek.

Vanaf juli 2014 gaat hij met pensioen, maar zijn werk voor Musique en Vallée du Tarn zet hij voort. Daarmee blijft hij in dit deel van Frankrijk zijn passie delen. Net als zijn vriend Tom.

TEKST & FOTO’S ANNELIES VAN DER WOUDE

VALLÉE DU TARN IN HET KORT

De Vallée du Tarn is een prachtig, afwisselend gebied in de zuidelijke Aveyron en Tarn, met in het westen het stadje **Albi**, dat op de Werelderfgoedlijst van Unesco staat, en in het oosten **Millau**. Het dunbevolkte gebied staat bekend om de spectaculaire *gorges* en vele vergezichten en is geliefd bij natuurliefhebbers. Maar ook op cultureel vlak heeft het veel te bieden. Een paar suggesties.

Het festival **Musique en Vallée du Tarn** vindt plaats van 24 juli tot en met 3 augustus 2014. Kijk voor meer informatie op www.musiqueenvalléedutarn.com. In de buurt zijn verschillende overnachtingsmogelijkheden, zoals **Hostellerie des Lauriers** in **Villeneuve-sur-Tarn**: eenvoudig, maar schoon en netjes. Vanaf het zonnige terras aan de achterzijde kijkt u uit op de moestuin met daarachter de Tarn. Er wordt veel zorg en aandacht besteed aan het eten, op de kaart staan typisch Franse gerechten, heerlijke salades en desserts. www.hotel-les-lauriers.jimdo.com

Zeer de moeite waard is een bezoek aan het **Château de Brousse**, een middeleeuws dorpje aangemerkt als een van de Plus Beaux Villages de France. Het dorpje heeft een romaanse brug en een fort van meer dan duizend jaar oud, te voet bereikbaar via steile, smalle steegjes. In het fort is een museum gevestigd met wisselende kunstexposities. Overnachten is mogelijk in **Le Relays du Chateau**, een eenvoudig hotel met uitzicht op het kasteel. Ook voor een typisch Franse lunch of diner is dit een goed adres. www.le-relays-du-chateau.com

Een kleine dertig kilometer ten westen van het Château de Brousse maakt de rivier de Tarn een grote U-bocht, waardoor als het ware een schiereiland is ontstaan. Op deze tong in de rivier ligt het schilderachtige dorpje **Ambialet**. De heuvel middenin het dorp is de moeite van het beklimmen waard, vanaf het hoogste punt bij het kerkje hebt u een schitterend uitzicht op het dorp, de rivier en de omringende natuur.

Meer muziek en cultuur en een internationale, levendige sfeer vindt u in de abdij van **Sylvanès**, waar ieder jaar in juli en augustus het **Festival de Musiques Sacrées et Musiques du Monde** plaatsvindt, met optredens van topmusici, theatermakers en dansers uit de hele wereld: www.sylvanes.com. Overnachten kan in het prachtige **Château de Gissac**. www.chateau.gissac.com

In **Roquefort**, het plaatsje waar de gelijknamige kaas geproduceerd wordt, bieden zeven kaasproducenten voor een klein bedrag rondleidingen en proeverijen aan in de grotten waar de beroemde blauwschimmel ligt te rijpen.

Het **Viaduct van Millau**, het hoogste viaduct ter wereld, is op bijzondere wijze te zien vanaf de Tarn, per kano of bootje (met een gids). Deze tochten vinden meerdere keren per dag plaats en vertrekken vanuit Creissels. De tocht voert ook langs **Peyre**, een prachtig rotsdorpje, ook een van de Plus Beaux Villages de France. Informatie via **Les Bateliers du Viaduc**, place du 19 Mars, Creissels. Overnachten en dineren in stijl, met een schitterend uitzicht op het viaduct van Millau, kan bij **Château de Creissels**. www.chateau-de-creissels.com

Voor meer algemene informatie:
www.tourisme-aveyron.com
www.tourisme-tarn.com

